

EGRELL

Institució per a l'Estudi, Gestió i Recuperació
dels Ecosistemes Lleidatans

www.egrell.org

ESTUDI DE LA POBLACIÓ HIVERNANT
DE FREDELUGUES (*Vanellus vanellus*)
ALS CONREUS DE LA PLANA DE LLEIDA

(Resultats provisionals a gener de 2003)

ESTUDI DE LA POBLACIÓ HIVERNANT DE FREDELUGUES (*Vanellus vanellus*) ALS CONREUS DE LA PLANA DE LLEIDA (Resultats provisionals a gener de 2003)

Desde EGRELL (Institució per a l'Estudi, Gestió i Recuperació dels Ecosistemes Lleidatans, més informació a www.egrell.org), feia temps que es volia estudiar la població hivernant de cogullades marines en els camps de conreu de la Plana de Lleida. Especialment es tractava de saber quina és la fenologia d'aquesta limícola, és a dir, en quins períodes és més freqüent, com són llocs preferents d'hivernada i en quines abundàncies es presenta.

Per realitzar aquest estudi es va escollir el mètode dels "transectes". Es tracta de fer uns itineraris en cotxe, estratègicament distribuïts per la Plana de Lleida, en els quals s'anoten tots els ocells vistos a les dos bandes del vehicle. Per cada transecte es necessita un equip d'un mínim de 3 persones per vehicle (un xòfer i dos observadors), i un òptim de 4 (i per tant tres observadors).

Després de diverses proves, i d'un assaig del mètode el gener'00, finalment els transectes seleccionats van ser 4, d'uns 30-35 km de longitud. Un d'ells passa per l'oest de l'Urgell i el Sud de la Noguera, un altre pel Segrià i els dos restans pel Pla d'Urgell. Es van dissenyar de manera que fossin adequats per les cogullades marines, alhora que fàcils de censar.

Així, per una banda els transectes transcorren per zones planes i amb pocs fruiters, amb conreus majoritàriament dedicats a l'alfals i cereals, que són els conreus més favorables per aquests ocells. Però a més, el major percentatge possible de km's són per camins o carreteres poc transitades, de forma que es pot circular a baixa velocitat sense perill, i observar els ocells còmodament, deturant el cotxe als marges sempre que és necessari (p. ex: per comptar grups nombrosos).

Per aprofitar una mica més aquest estudi i així obtindre més dades, també es va fer un llistat d'altres espècies considerades "prioritàries" (ardèides, rapinyaires, limícoles, còrvids...), degut entre altres raons a la seva fàcil detecció a través d'aquest mètode, lo qual permet obtenir resultats molt fiables respecte a la seva abundància. Així, d'aquestes espècies es comptabilitzen un a un tots els exemplars detectats. Per a totes les altres espècies "no prioritàries" detectades s'anota senzillament la seva presència/absència.

Amb els resultats obtinguts no podem parlar de densitats, ja que el mètode escollit no ho permet, sino tan sols d'un índex "d'abundàncies relatives" (nº ocells observats/km prospectat), que tamateix és molt útil per seleccionar quines han estat les millors àrees i també els millors períodes per la hivernada de les cogullades marines i dels altres ocells a la Plana de Lleida.

De moment, al llarg dels 563,4 km prospectats al llarg d'aquests 4 anys, s'han arribat a comptabilitzar 11.196 fredelugues, amb una mitjana global de 19,9 ocells/km. Les dades respecte altres espècies es poden veure també a la taula adjunta. Amb tot, cal tenir en compte que són necessaris més anys de mostreig per arribar a unes dades més fiables, doncs en fredelugues i altres espècies amb tendència a agrupar-se, les abundàncies relatives poden fer grans variacions en funció de si es localitza un grup gran o no. Així per exemple, el 51% del total de les fredelugues observades al gener'02 van ser correspondre a dos grans grups dispersos de 1420 i 1105 exemplars respectivament.

De l'anàlisi d'aquestes dades en podem treure però, algunes conclusions preliminars. Així, observem com a l'hivern del 2001-02, marcat per la intensa nevada i ona de fred del desembre'01, les fredeluges van desaparèixer de la Plana de Lleida, on només hi trobem una abundància relativa de 5,4 ocells/km. Per contra altres ocells, com els xoriguers, hi ténen els seus màxims índex d'abundància. Al cap d'un mes, al gener'02 els índex ens donen una abundància relativa de 38 fredeluges/km, és a dir, possiblement al remetre el temporal les fredeluges retornaren a les seves àrees d'hivernada, tot i que aquesta hipòtesis podria estar enmascarada pel possible inici de la migració pre-nupcial cap als territoris de cria del Centre i Nord d'Europa.

Amb tot, sembla ser que amb un hivern suau la hivernada de fredeluges a la Plana encara és més baixa. Efectivament, podem comprobar com aquest darrer desembre'02, amb unes temperatures molt suaus, hem tingut una abundància relativa de fredeluges molt inferior a l'any de la nevada, amb només 3 ocells/km. Provablement el gruix de la població de fredeluges s'hagi quedat a mig camí en la seva migració cap a les àrees d'hivernada del Sud del continent Europeu. En canvi, al gener'03, amb unes temperatures ja més normals aquí i a centreuropa, sí que es va notar un increment notable, amb uns índexs de 19,1 ocells/km.

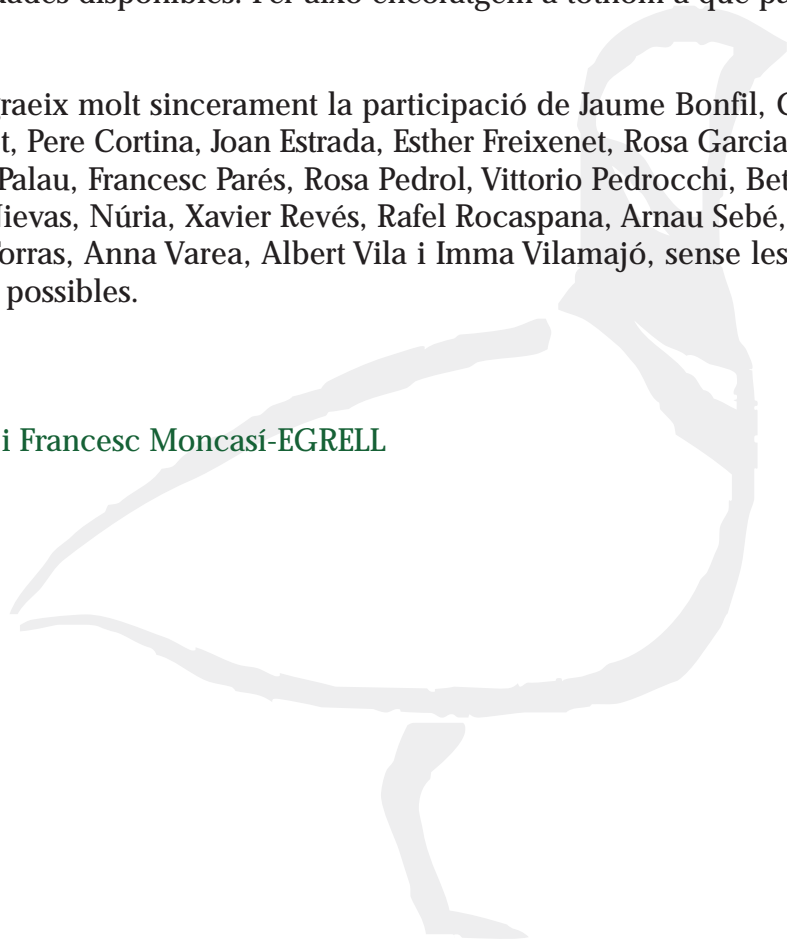
Si bé pot semblar en un principi que durant el gener són més abundants (amb una mitjana de 31,6 ocells/km), que al desembre (amb una mitjana de 4,2 ocells/km), la veritat és que provablement encara no tenim suficients dades per comparar amb garanties els dos períodes (4 transectes al gener amb un total de 373,4 km censats, per només dos transectes al desembre, amb un total de 190 km de cens), sobretot tenint en compte que precisament els dos desembre censats han estat notablement atípics, un per una ona de fred històrica i l'altre per un excés de bonança. Un altre factor a tenir en compte seria possiblement la fenologia migratòria, segons la qual els ocells del desembre serien autèntics hivernants, i als del gener s'hi podrien sumar altres individus pressumptament ja en migració.

Aquestes i altres incògnites que es plantegen en l'estudi esperem que es puguin resoldre en els propers anys, quan tinguem més dades disponibles. Per aixó encoratgem a tothom a que participi ens els propers censos!

Finalment, cal dir que EGRELL agraeix molt sincerament la participació de Jaume Bonfil, Gerard Bota, Marina Barquim, Jordi Calvet, Pere Cortina, Joan Estrada, Esther Freixenet, Rosa Garcia, Santi Mañosa, Francesc Moncasí, Jordi Palau, Francesc Parés, Rosa Pedrol, Vittorio Pedrocchi, Bet Pons, Francesc Pont, Xavier Puig, Toni Nievas, Núria, Xavier Revés, Rafel Rocaspana, Arnau Sebé, Fermí Sort, Jordi Solà, Joel Torra, Rosa Torras, Anna Varea, Albert Vila i Imma Vilamajó, sense les quals aquests censos no haguessin estat possibles.

Texte: Jaume Bonfil, Joan Estrada i Francesc Moncasí-EGRELL

Fotografies: Francesc Moncasí

NOTA: es poden utilitzar les dades sempre i quan es citi a EGRELL

ESPÈCIE	Gener '00		Gener '01		Desembre '01		Gener '02		Desembre '02		Gener '03	
	nº ex.	nºex/km	nº ex.	nºex/km	nºex.	nºex/km	nºex.	nºex/km	nºex.	nºex/km	nºex.	nºex/km
Km recorreguts	41,3 km		97'3 km		90'2 km		129'8 km		99'8 km		105 km	
Nº exemplars i abundàncies relatives												
Corb marí gros					1	-	83	0,6	25	0,3	7	-
Martinet blanc									2	-		
Esplugabous	33	0,9	16	0,2			68	0,5	1	-	6	-
Bernat pescaire	12	0,3	13	0,1	14	0,2	34	0,3	21	0,2	14	0,1
Cigonya							6	-	2	-	6	-
Milà reial							2	-				
Arpella vulgar							1	-			1	-
Arpella pàl·lida	4	0,1			1	-			4	-	1	-
Aligot	8	0,2	27	0,3	30	0,3	42	0,3	22	0,2	18	0,2
Xoriguer comú	12	0,3	29	0,3	43	0,5	44	0,3	22	0,2	27	0,3
Falcó peregrí			2	-	1	-			1	-		
Esmerla	2	-			3	-	6	-			1	-
Esparver vulgar	1	-					1	-	1	-	2	-
Perdiu roja					17	0,2			8	0,1	5	-
Sisó					97	1,1	45	0,3	5	-	2	-
Torlit											3	-
Daurada grossa	220	6			1	-	64	0,5				
Fredeluga	2543	61,6	930	9,6	488	5,4	4936	38	298	3	2001	19,1
Xivita							2	-	1	-	2	-
Mussol comú	4	0,1	11	0,1	2	-	19	0,1	9	0,1	2	-
Puput	*		6	0,1							1	-
Picot verd	*		12	0,1	13	0,1	35	0,3	29	0,3	15	0,1
Botxi	*		15	0,2	8	0,1	19	0,1	11	0,1	8	-
Garsa	*		*		*		*		965	9,7	648	6,2
Gralla					1	-	190	1,5	14	0,1	12	0,1
Comella negra					6	-	15	0,1			8	-

Enmig del paisatge nevat del desembre del 2001, les cogullades marines es barallaven, disputant-se els pocs recursos disponibles que hi trobaven.

Una de les conseqüències del rigorós hivern 2001-2002 van ser les nombroses cogullades marines que es trobaven mortes un cop retirada la neu.

Ornitòlegs participants en els transectes organitzats per EGRELL el gener del 2003.